

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
Academia de Științe a Moldovei, Secția Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte,
Secția Științe Exacte și Inginerești
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Institutul Patrimoniului Cultural, Chișinău
Centrul Mitropolitan de Cercetări T.A.B.O.R., Iași, România
Complexul Muzeal Național *Moldova* Iași, România
Universitatea de Stat *Dimitrie Cantemir*, Chișinău
Biblioteca Națională din Lituania
Institutul de Etnologie din Lvov, Academia Națională de Științe a Ucrainei
Muzeul Național de Istorie a Moldovei
Biblioteca Științifică *Andrei Lupan* (Institut)
Universitatea Tehnică din Moldova, Facultatea Urbanism și Arhitectură
Primăria comunei Montereale Valcellina, Italia
Universitatea *1 Decembrie 1918* din Alba-Iulia, România
Muzeul Municipal Iași, România
Muzeul *Ștefan cel Mare*, Vaslui, România

**PATRIMONIUL CULTURAL DE IERI –
IMPLICAȚII ÎN DEZVOLTAREA SOCIETĂȚII
DURABILE DE MÂINE**

**YESTERDAY'S CULTURAL HERITAGE –
CONTRIBUTION TO THE DEVELOPMENT
OF A SUSTAINABLE
TOMORROW'S SOCIETY**

**КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ ПРОШЛОГО –
ВКЛАД В РАЗВИТИЕ СТАБИЛЬНОГО
ОБЩЕСТВА В БУДУЩЕМ**

**CONFERINȚĂ ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
DEDICATĂ
ZILELOR EUROPENE ALE PATRIMONIULUI**

**Program și rezumatele comunicărilor
Chișinău, 23-24 septembrie 2019**

PROGRAM

23 septembrie 2019: Înregistrarea participanților: 9.00 – 9.45
Biblioteca Națională a Republicii Moldova (Chișinău, str. 31 August 78A)
Blocul central, Sala de lectură nr. 1 (etajul 2)

23 septembrie, ședința plenară: 10.00 – 12.00

Expoziție: Patrimoniul cultural de ieri versus patrimoniul de azi

Mesaje de salut:

Elena PINTILEI, director general Biblioteca Națională a Republicii Moldova
M. cor. al AȘM Svetlana COJOCARU, vicepreședinte al AȘM, Conducător al Secției Științe exacte și ingineresti a AȘM
Dr. hab. Aurelia HANGANU, rector Universitatea de Stat *Dimitrie Cantemir* din Chișinău
Dr. habil. Nicoleta VORNICU, director Centrul de Cercetări T.A.B.O.R. (Iași)

Comunicări în plen:

COJOCARU Svetlana, *Tehnologie de revitalizare a patrimoniului românesc*
ȘLAPAC Mariana, TABAC Silviu, *Două exemple remarcabile de arhitectură postmodernă la Chișinău*
CONDRATICOVA Liliana, *E-PATRIMONIU – necesitate, actualitate, investiție*
Workshop: VORNICU Nicoleta, *Cercetare și educație pentru autentificarea, conservarea și restaurarea patrimoniului cultural*
Prezentare revistă: *Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique* – ACCHRT (Iași, 2019, redactor dr. habil. Nicoleta Vornicu)

Moderator: Liliana CONDRATICOVA
(director de proiect)

12.00 – 13.00 Pauza de cafea

23 septembrie 2019,
ora: 13.00 – 14.30

PANEL 1
PATRIMONIUL
ARHITECTURAL ÎN CONTEXT
NAȚIONAL
ȘI INTERNAȚIONAL

Moderatori: Mariana Șlapac,
Irina Nemțeanu

ANTONIU Marian, *Reorganizarea expoziției de bază a Secției de Etnografie și Artă Populară a Muzeului „Ștefan cel Mare” Vaslui*

BODALE Arcadie, *Câteva observații asupra localizării Cetății Hmelov și a întinderii Țării Sepenișului!*

GHEORGHE Viorel, *Din patrimoniul istoric al municipiului Buzău*

MALCOCI Vitalie, *Abordări constructiv-decorative în arhitectura formelor mici create de meșterii populari din Moldova*

MITROF Marius, „La pas prin grădina publică în Galații de altădată” sau despre o cultură a memoriei și valorificarea patrimoniului cultural gălățean

POPA Ștefan, Proiectarea ecologică în designul interior din Republica Moldova

OSTAPOV Alina, Politicile de stat ale Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești – instrument de reglementare a patrimoniului arhitectural

TEODORESCU Elena-Sidonia, Jean Monda (Ploiești 22.01.1900 – București, 11.09.1987)

TRIFAN Aurelia, Conversia ca strategie arhitecturală de dezvoltare durabilă a complexurilor vitivinicole din Republica Moldova în condițiile actuale de integrare în cluster-ul turistic

BUJOREAN Evelina, Elements of traditional architecture in wood – finger print in modern architecture

CEASTINA Alla, The grave of the son of the leader of the Serbian people in Chisinau: the history of one modest monument of the first half of the XIX century and its preservation with the participation of the Royal Academy of Sciences of Serbia

NEMȚEANU Irina, Searching for a (local) Jewish urban specificity in the Polish-Ukrainian space

NEMȚEANU Ruxandra, Reflections of the Bauhaus movement in the architecture of Horia Creangă

TĂNASE Mircea, Muzeul parașutiștilor – un patrimoniu ca argument pentru viitor

ИЛЬВИЦКАЯ Светлана, ЖИЦА Петр, Архитектура новых объектов в контексте исторической среды в пост-тоталитарном обществе Сербии

ПИСЬМАК Юрий, Глас народа в защиту архитектурного наследия

ШИХОВА Ирина, Еврейские кладбища как составляющая еврейского наследия Молдовы: актуальное состояние

ЮРЧЕНКО Наталья, Малоизвестный проект Щусева по преобразованию центра Кишинева

23 septembrie 2019,
ora: 14.30 – 16.00

PANEL 2
CONSERVAREA ȘI
RESTAURAREA
PATRIMONIULUI CULTURAL –
EXPERIENȚĂ ȘI
BUNE PRACTICI

Moderatori: Elena Pintilei,
Elena Chiaburu

ARDELEAN Elena, Particularități în conservarea și restaurarea cărților vechi bisericești. Studii de caz

BORȘ Veronica, Salvagardarea și valorificarea conținutului de patrimoniu cultural scris din Republica Moldova

CHIABURU Elena, Cartea veche – componentă a patrimoniului cultural național mobil. Studiu de caz: Biblioteca lui G. T. Kirileanu

CÎMPEANU Cristina-Maria, Starea de conservare a depozitului de carte veche al Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui

COSOVAN Veronica, Forme inovatoare de promovare și valorificare a patrimoniului cultural

MOȘNEAGU Mina-Adriana, *Stegobiumpaniceum (Insecta, Coleptera, Anobiidae) în colecțiile de carte veche bisericească din Moldova (România)*

MUNTEAN Aliona, *Colecția de fascimile a edițiilor lui Franciscus Scorina – exemplu de valorificare a patrimoniului de carte european*

PINTILEI Elena, *Publicațiile științifico-bibliografice ale Bibliotecii Naționale – parte a moștenirii culturale*

SILVESTRU Diana, *Rolul BND Moldavica în accesul, vizibilitatea și utilizarea patrimoniului cultural național și european în mediul digital: tendințe principale și factori de schimbare*

TOSTOGAN Aliona, *Proiectul „Salvgardarea hrisoavelor basarabene din perioada țaristă (1812–1917)”*

XENOFONTOV Ion Valer, *Colecția Richard Koch, parte componentă a patrimoniului mondial*

**23 septembrie 2019,
ora 16.00 – 17.30**

**PANEL 3
CULTURA MEMORIEI ȘI
PATRIMONIUL CULTURAL
ÎN SOCIETATEA
POST-TOTALITARĂ: POLITICI,
PRACTICI ȘI PROIECTE
DE VALORIFICARE
Moderatori: Anatol Petrencu,
Ludmila Cojocar**

ARAPU Valentin, *Percepția frontierei în comunitățile de pe Valea Prutului în perioada postbelică: interferențe memorialistice și istorico-etnologice*

BÎRLĂDEANU Virgiliu, *Represiv-nile staliniste în politica comemorativă a administrației separatiste de la Tiraspol (1990–2019)*

BOLEA Zinaida, *Travaliul doliului și valorificarea memoriei victimelor regimurilor totalitare*

CAMBOSE Astrid, *Politici lingvistice post-totalitare și memorie comunitară*

COJOCARU Ludmila, *Valoarea de patrimoniu a mărturiilor de istorie orală în studierea fenomenului totalitarismului din RSS Moldovenească (1940–1941, 1944–1953). Studiu de caz „Cartea Memoriei”*

DAN Radu, *Practici de recuperare și valorificare a patrimoniului bisericesc din Odessa în perioada administrației românești (1941–1944): contribuții recente*

PĂDUREAC Lidia, *Rememorarea foamei din RSS Moldovenească în post-totalitarism: caracteristici și controverse*

PETRENCU Anatol, *Memorialistica Gulagului – parte a patrimoniului universal*

24 septembrie 2019,
ora 10.00 – 11.00

PANEL 4
PATRIMONIUL BISERICESC:
ISTORIE ȘI MODERNITATE
Moderatori: Manole Brihuneț,
Adela Chiroșca

BRIHUNEȚ Manole, *Bisericile din lemn „Sfântul Ierarh Nicolae” din satul Bălăurești (1807) și biserica „Sf. Arhanghel Mihail” din satul Ciutești (1802) – caracteristici arhitecturale, structurale și decorative*

CHIROȘCA Adela, DAIA Cristian, GROSU Rodion, *Iconostasul bisericii Înălțarea Domnului din satul Rîșcova, raionul Criuleni (Republica Moldova)*

CIOBANU Constantin I., *O sursă a picturii românești din secolul al XVIII-lea: caietele de modele*
DERSCARIU Georgiana Nicoleta, *Restaurarea icoanei „Sfântul Ioan botezătorul” – colecție particulară*

DRAGNEV Emil, *Câteva particularități ale programului iconografic al naosului bisericii Înălțării a mănăstirii Neamț și poziția ansamblului mural nemțean în arta epocii lui Ștefan cel Mare*

СТЕПАНОВ Вячеслав, *К вопросу о человеческой строительной жертве у населения южной Бессарабии*

24 septembrie,
ora 11.00 – 12.00

PANEL 5
PROMOVAREA
PATRIMONIULUI ARTISTIC:
DE LA NECUNOAȘTERE LA
VALORIZARE CULTURALĂ
Moderatori: Natalia Procop,
Tatiana Bujorean

BRIGALDA Eleonora, Ludmila Toma – *perspicace exploratoare a creației artistice autohtone și a timpului în care trăiește*

CERCAȘIN Marina, CONDRATICOVA Liliana, *Accesoriile din sistemul vestimentar nupțial. Considerații preliminare*

CREȚU Victor, *Chișinăul în opera lui Alexei Vasiliiev*

ICHIM Traian, *Zenaida Pally – o voce de excepție dăruită splendorii muzicii*

JABINSCHI Ion, *Avem sau nu nevoie de reamplasarea panoului din mozaic „Arta (atributele artei)” de Mihai Burea*

JABINSCHI Ion, *Promovarea tehnicii mozai-cului – cea mai rezistentă tehnică a picturii murale și perceperea vizuală a compozițiilor monumentale*

MUNTEANU Angela, *Estetica genului peisajer reflectat în creația pictorilor din Moldova în diferite perioade istorice*

PROCOP Natalia, *Postmodernismul în creația Nataliei Ciornaia*

ROCACIUC Victoria, *Grafica de carte în creația artiștilor plastici Simion Zamșa și Elena Karacențev*

SAVU Ovidiu, *Mureșenii – o dinastie culturală în Transilvania*

12.00 – 13.00 Pauză de cafea

**24 septembrie,
ora 13.00 – 16.00**

**PANEL 6
ETNOLOGIE
ȘI ARHEOLOGIE –
DOCUMENTARE, INSTRUIRE,
MANAGEMENT**

**Moderatori: Mariana Cocieru,
Ludmila Șimanschi**

BACUMENCO-PÎRNĂU Ludmila, VORNICU Nicoleta, DIACONU Vasile, *Un vas de cupru medieval descoperit la Cetatea Neamțului*

BOLDUREANU Ana, *Monede otomane din secolul al XVIII-lea în complexe funerare din Moldova*

BUJOREAN Tatiana, *Costumul național moldovenesc în contextul evenimentelor internaționale: anii 1970–1980*

BUZDUGAN Adriana, Alexandra CEBAN, *Comunicarea interculturală în industria ospitalității și turism*

CAPCELEA Valeriu, *Rolul tradițiilor naționale în materializarea principiului continuității în dezvoltare a generațiilor umane*

CERCAȘIN Marina, CONDRATICOVA Liliana, *Dicționar de termeni în domeniul textilelor. Studiu de caz: procesele tehnologice de producere*

CLAȘEVICI Eugenia, *Din istoria muzeului de etnografie din satul Crocmaz, raionul n. Ștefan Vodă*

HAHEU Vasile, *Etape din istoria constituirii vitiviniculturii din Moldova (epocile antică și medievală)*

HAHEU Vasile, *Necropola de la Giurgiulești în contextul culturilor eneolitice din sud-estul Europei*

ISCHIMJI Ana, DANILA Victoria, *Meșteșugurile de prelucrare a pieilor de la o meserie din pasiune la una pentru tradiție*

MIRON Viorel, MIRON Marina, *Legende locale ca instrument de educație în spiritul promovării patrimoniului cultural imaterial în destinațiile turistice*

PALHOVICI Iuliu, *Satele Vadul Rașcov și Rașcov: istorie și destine ce le unește*

PINTILEI Elena, *Reflectarea în presă și publicații științifice a tradițiilor calendaristice ale românilor din Sudul Basarabiei*

PROCOP Natalia, *Motivele populare în creația Lidiei Ceban-Boico*

RUSU Mariana, *Reflectarea obiceiurilor calendaristice de iarnă în presa din RSS Moldovenească*

ȘIMANSCHI Ludmila, *Hora satului în spațiul basarabean: contexte politice și culturale*

TOCARCIUC Alina, *Aspecte de valorificare ale tehnicilor de decorare a textilelor tradiționale basarabene în contextul formării identității culturale*

Moderatori: Tatiana Zaicovschi, Victor Cojuhari

- ȚVIRCUN Victor, *Soarta averilor lui Cantemir în Rusia*
ZAICOVSCHI Tatiana, *Symbolismul fenomenelor naturale în cântece folclorice ruse din Republica Moldova ca reflectare a conștiinței etnice*
COCIERU Mariana, *Initiation scenarios in traditional mentality*
DANILA Victoria, ISCHIMJI Ana, *Durability product and impact on promoting sustainable production*
АЗИЗОВ Ахрорбек Аъзамжонович, *Образ птицы в традиционной культуре узбеков Ферганской долины (на основе полевых материалов)*
БОЛЮК Олег, *Контурная полихромная резьба как локальный маркер этнической идентичности западных украинцев*
ГЮЛЬ Эльмира, *Народная и профессиональная художественные традиции в прикладном искусстве Узбекистана: исторический дискурс*
ДАМБЬАН Виктор, *Начало научного изучения Кишиневского погрома 1903 г. в рамках АНМ и возрождение национальной идентичности евреев Республики Молдова (начало 90-х гг. XX в.)*
ИЖБОЛДИНА Ирина, *Повседневность как предмет художественной литературы: репрезентация феномена «провинции» в литературном дискурсе бессарабских очерков А. Т. Аверченко и А. М. Федорова*
КАРА Надежда, *Топонимы в песенном фольклоре болгар Молдовы и Украины как номинация «своего» и «чужого» пространства*
КВИЛИНKOVA Елизавета, *Опыт сохранения в Гагаузии культурного наследия на примере праздника ХЕДЕРЛЕЗ*
КОВАЛОВ Александр, *Особенности современных народных праздников и обычаев болгар Республики Молдова*
КОЖУХАРЬ Виктор, *Древний этап формирования украинцев Молдовы как этнической общности (до формирования Молдавского государства)*
КОЖУХАРЬ Екатерина, *Святвечерние обряды с кутьей в традиционной культуре украинцев Республики Молдова*
КУШНИР Жозефина, *Выявление элементов картины мира, формируемых мифологическим сознанием, как инновационный подход к исследованию мемуаров*
НИКОГЛО Диана, *Особенности формирования этнических маркеров и символов у гагаузов*
РОМАНЧУК Алексей А., *«Деды» булаештского предания и “тоșii” молдавских поземельных грамот*
СОРОЧАН Евдокия, *Гагаузский опыт сохранения и восстановления нематериального культурного наследия*
ФЕДОРЧУК Олэна, *Десакрализация свадебного венка невесты в этнической традиции Покутья*

**24 septembrie:
ora 16.00 – 17.00**

**PANEL 7
STUDII LITERARE,
LITERATURĂ,
ARTĂ TEATRALĂ
ȘI CINEMATOGRAFICĂ
Moderatori: Ludmila Șimanschi,
Elizaveta Iovu**

DEMENTIEVA Diana, *Umberto Eco: conceptul „deschiderii” și limitele ei*

ENI Mihaela, *Textul științific academic din perspectiva lingvisticii textuale*

GHILAȘ Ana, *Perspective inter- și transdisciplinare în cercetarea artei dramaturgice*

GOTCA Rodica, *Videopoezia – o reciclare cyber a poeziei*

GRATI Aliona, *Despre puterea literaturii străinilor de a genera personaje reprezentative ale patrimoniului național*

HANGANU Aurelia, *Lingviști basarabeni: Silviu Berejan și Vasile Bahnaru*

IOVU Elisaveta, *Imagologia literară: Școli și reprezentanți*

LUȚEV Oxana, *Reprezentările grotescului în poezia lui Nicolae Esinencu*

PLĂMĂDEALA Ana-Maria, *Neoromantismul cinematografic: reactualizarea paradigmatelor estetico-filozofice ale culturii*

ȘIMANSCHI Ludmila, *Miza poeziei actuale și valurile succesive generaționiste*

UNGUREANU Elena, *Trei decenii de World Wide Web*

25 septembrie: ora 10.00 – 12.00

ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE SOCIALE, ECONOMICE, UMANISTICE ȘI ARTE

organizează Masa rotundă

„PATRIMONIUL CULTURAL ȘI NATURAL AL REPUBLICII MOLDOVA –
QUO VADIS?”

Moderatori: Elena Ploșniță, Nicoleta Vornicu

Academia de Științe a Moldovei, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 1, Sala Mică

Deschiderea expoziției „Orașele unirii – orașe ale memoriei” (dr. Daniel Dumitran, Alba-Iulia)

DUMITRAN Daniel, *Alba Iulia – o perspectivă urbanistică și patrimonială*

CONDRATICOVA Liliana, *Patrimoniul Republicii Moldova – ieri, azi și mâine*

COCIERU Mariana, *Conservarea patrimoniului cultural imaterial în cadrul arhivelor neconvenționale de folclor*

MIRON Marina, MIRON Viorel, *Conservarea patrimoniului cultural construit: experiența și bune practici europene aplicate în Republica Moldova*

NICORICI Diana, *Poziția tinerilor în problema protecției patrimoniului cultural și natural al Republicii Moldova*

OPRIȘ Ioan, *Patrimoniul cultural de ieri, de azi și de mâine – avuție națională neperesabilă*

PLOȘNIȚA Elena, *Reflecții despre stat și valorificarea patrimoniului*

SÎRBU Ghenadie, SÎRBU Livia, *Cercetările arheologice de ieri – noile tehnologii de azi*

BOINCEAN Boris, DENT David, *The Typical Cernozem Soils of the Balti Steppe as World Heritage*

TĂNASE Mircea, *Muzeul parașutiștilor – un patrimoniu ca argument pentru viitor*

ȚURCANU Senica, *Note pentru un proiect de valorificare a patrimoniului cultural: „Peisaje arheologice eneolitice. Așezările culturii Cucuteni și mediul lor natural și antropic”*

URSU Valentina, *Învățarea și valorificarea patrimoniului cultural prin intermediul Școlii de Artă și Patrimoniul: experiența Franței*

DRAGNEV Lilia, *Practici contemporane curatoriale în prezentarea portretului de artist. Metode contemporane de arhivare și reprezentare*

ȚICHINDELEANU Ovidiu, *Practici curatoriale. Redistribuirea capitalului imaginii într-un sens comun*

MALARCIUC Ludmila, *Metode și abordări în proiectarea interioarelor expoziționale*

RĂCILĂ Lilia, *Particularități de modernizare a învățământului profesional tehnic, domeniul educațional Arte, prin intermediul activităților extra curriculare*

Marian ANTONIU

Muzeograf, Muzeul Județean Ștefan cel Mare Vaslui, România
E-mail: antoni_u_marian70@yahoo.com

REORGANIZAREA EXPOZIȚIEI DE BAZĂ A SECȚIEI DE ETNOGRAFIE ȘI ARTĂ POPULARĂ A MUZEULUI ȘTEFAN CEL MARE VASLUI

Deschisă în anul 1975 ca parte a Muzeului Județean Ștefan cel Mare Vaslui, Secția de Etnografie și Artă Populară era structurată pe ocupațiile principale și secundare ale locuitorilor acestui teritoriu. Patrimoniul acestei secții este unic prin dimensiunea funcțională și estetică și relevă aspectele locale deosebit de interesante în legătură cu semnificația de *izvor istoric* pe care o au aceste materiale etnografice din zona Podișului Central Moldovenesc. Reorganizarea expoziției Secției de Etnografie și Artă Populară a Muzeului Ștefan cel Mare Vaslui a însemnat schimbarea condițiilor de microclimat a patrimoniului prin montarea unui plafon fals ce ascunde în prezent instalația de climatizare a sălii.

Reușita acestei expoziții de bază a fost asigurată, pe de o parte, de etapele proiectului expozițional la care au contribuit toți angajații muzeului, iar pe de altă parte, de noutatea tematicii dată de valoarea unor noi piese etnografice expuse. Astfel s-a urmărit realizarea unui proiect de mobilier de expunere, a unui proiect tematic și, în final, amenajarea expozițională.

Proiectul tematic a cuprins pe lângă ocupațiile principale (agricultura și păstoritul) și secundare (viticultura, pescuitul și albinăritul), ilustrarea meșteșugurilor (olăritul și industria casnică textilă cu unelte specifice), ilustrarea interiorului de locuință de secol XIX și nu în ultim rând, portul popular tradițional.

Valentin ARAPU

Cercetător științific,
Institutul Patrimoniului Cultural, Chișinău
E-mail: valarapu@gmail.com

PERCEPȚIA FRONTIEREI ÎN COMUNITĂȚILE DE PE VALEA PRUTULUI ÎN PERIOADA POSTBELICĂ: INTERFERENȚE MEMORIALISTICE ȘI ISTORICO-ETNOLOGICE

Frontiera de la Prut reprezintă o consecință directă a agresiunii militare și a expansiunii teritoriale a Imperiului Rus, succedat de URSS. Ocupația sovietică a Basarabiei a despărțit românii de pe ambele maluri ale Prutului, fiindu-le impuse multiple restricții de ordin social, economic, cultural și spiritual. Autoritățile comuniste din URSS au creat la Prut un regim securizat de frontieră, comparabil cu îngrădirile fortificate din lagărele sovietice. Frontiera de la Prut a perturbat cursul firesc, tradițional al vieții oamenilor din satele de pe Valea Prutului, restricționându-le drepturile și libertățile de deplasare, habitatul cotidian, practicile economice, activitățile spirituale și culturale. În mod parado-

xal, securizarea și militarizarea frontierei dintre două state socialiste, România și URSS, a fost însoțită de o propagandă sovietică acerbă privind inviolabilitatea graniței, asigurată de grănicerii sprijiniți de cetățenii din localitățile de pe malul basarabean al Prutului. Instituționalizarea frontierei includea multiple bariere tehnice, pichete și posturi de grăniceri, iar simbol al despărțirii timp de decenii a fraților de pe ambele maluri ale Prutului a devenit sârma ghimpată care a fost demontată abia în anul 2010.

În comunitățile de pe Valea Prutului au persistat multiple mituri cu tematica frontierei, iar după căderea comunismului a urmat un proces de demitizare și de creare a unor noi mituri, inspirate din noile realități ale vieții de la granița Uniunii Europene. Prutul continuă să-i separe geografic pe românii de pe ambele maluri, apropiindu-i totodată spiritual, cultural și, mai puțin, economic. Actualmente este prioritară și determinantă voința românilor de pe ambele maluri ale Prutului, ca emanație a suveranității populare de care depinde modalitatea și termenii când Prutul va reveni la starea sa firească de arteră fluvială internă din cadrul spațiului românesc reîntregit.

Elena ARDELEAN

Doctor în inginerie chimică, lector universitar,
Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea *Al. I. Cuza*, Iași, România
E-mail: elardelean@yahoo.fr

PARTICULARITĂȚI ÎN CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA CĂRȚILOR VECHI BISERICEȘTI. STUDII DE CAZ

În spațiul românesc, de a lungul timpului, cartea bisericească a fost cel mai prețuit și respectat element de cultură. Sute de ani, cartea a fost privită și considerată un obiect sacru, poate cel mai valoros dintre odoarele bisericești.

Cărțile bisericești au slujit nu doar la săvârșirea slujbelor în lăcașurile de cult, ci și ca manuale școlare, ca instrumente de răspândire a limbii române literare, ca depozitar pentru comori de înțelepciune și nu de puține ori, ca suport pentru însemnări particulare, constituindu-se în martor al problemelor existențiale umane, transmițând memoria vie a secolelor trecute și permițând regăsirea începuturilor evoluției spirituale, culturale, politice, economice și sociale definitorii ale poporului român.

Realizate însă din materiale organice (hârtie, piele, cleiuri animale sau vegetale) instabile din punct de vedere chimic și fizic, depozitate de multe ori în condiții improprii, cărțile riscă să sufere deteriorări ireversibile. Așadar, este din ce în ce mai evident faptul că activitatea de conservare și restaurare a acestor valori constituie atât un act de responsabilitate cât și o datorie față de înaintași și față de generațiile viitoare.

Lucrarea prezintă intervențiile de conservare și restaurare asupra câtorva cărți bisericești tipărite în secolele XVIII și XIX, cărți care au suferit deteriorări și degradări cauzate de factori fizici, chimici, biologici și sociali. Scopul intervențiilor de conservare-restaurare a fost de a salva integritatea materială și de a face posibilă valorificarea muzeală a acestor cărți.

Virgiliu BÎRLĂDEANU

Doctor în istorie, conferențiar universitar,
cercetător științific coordonator, Institutul de Istorie, Chișinău
E-mail: virgiliubirladeanu@gmail.com

REPRESIUNILE STALINISTE ÎN POLITICA COMEMORATIVĂ A ADMINISTRAȚIEI SEPARATISTE DE LA TIRASPOL (1990–2019)

În comunicarea de față sunt analizate funcțiile și semnificațiile locurilor memoriei și practicilor comemorative în raioanele din estul Republicii Moldova, în perioada anilor 1991–2019. Analiza formelor discursiv-performative din cadrul unor acțiuni de cercetare și comemorare a victimelor regimului totalitar-comunist denotă că organele administrației autoproclamatei republicii moldovenești nistrene rămân în mare parte tributare elementelor fundamentale a propagandei sovietice.

Locurile memoriei și amneziei din spațiul public, de fapt, sunt o „panoplie” a formelor de pedagogice pentru mase de tristă pomină, în care discursul (post)imperial articulează doar „veacuri de glorie” și, exclusiv, misiuni „eliberatoare” ale imperiului, de la o etapă istorică la alta. În acest context, ororile regimului totalitar-comunist în propaganda regimului secesionist prezintă o pagină inconvenabilă a istoriei și este omisă prin tăcere în spațiul public. Acest tip de ideologie mizează preponderent pe memoria comunităților cu *identități relictare*, exploatându-se inerțiile sociale și nostalgia după imperiul sovietic, producând reactualizări ce vizează doar evenimentele considerate fondatoare din trecutul imperiului rus și, mai frecvent, din cel sovietic.

Arcadie BODALE

Doctor în istorie, arhivist, paleograf,
Arhivele Naționale din România, Filiala Iași, România
E-mail: abodale@yahoo.com

CÂTEVA OBSERVAȚII ASUPRA LOCALIZĂRII CETĂȚII HMELOV ȘI A ÎNTINDERII ȚĂRII SEPENIȚULUI!

În istoriografia română, puțini istorici au fost preocupați despre locul în care s-a aflat cetatea Hmelov și despre importanța sa în ansamblul defensiv al Țării Moldovei. Ca atare, nu s-a observat că aceasta era situată la vest de hotarul care mergea, de la Prut spre Nistru, pe valea pârâului Colacin. Mai mult chiar, această localizare arată o cedare a unei părți din Țara Sepenițului de către Ștefan al II-lea către regele Vladislav al II-lea Jagiello, ca preț al neimplicării craiului în luptele pentru tronul Moldovei în favoarea cumnatului său, Iliș vodă. În ceea ce privește vechile hotare nordice și apusene ale Țării Sepenițului, acestea rămân greu de precizat. Posibile indicii asupra lor par să ofere câteva toponime românești din Pocuția și aria de răspândire a huțurilor.